

Témy Diplomových prác pre akademický rok 2022/2023

ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, Th.D.

Medzinárodnopráve a vnútroštátne záväzky Slovenskej republiky v oblasti financovania cirkví a náboženských spoločností

International law and national obligations of the Slovak Republic in the field of financing of churches and religious societies

Spracovanie témy si vyžaduje jednak uplatniť teoreticko-právne východiská vzťahov štátu a cirkví vo všeobecnosti, priblíženie modelov financovania cirkví a náboženských spoločností, historický vývoj vzťahov štátu a cirkví na území Slovenska so zvláštnym zreteľom na ich ekonomické zabezpečenie. Významným medzníkom bolo znárodnenie majetku cirkví a prerhnutá kontinuita hospodárenia so svojím vlastným majetkom. Ratio legis podpory činnosti cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike dnes. Spoločenský diskurz a jeho vplyv na vznik novej právnej úpravy v tejto oblasti. Zmluvné vzťahy medzi štátom a cirkvami a z nich vyplývajúce záväzky a ich (ne)napĺňanie. Návrhy de lege ferenda.

Kľúčové slová: Cirkvi a náboženské spoločnosti, vzťahy štátu a cirkví, zmluvné vzťahy medzi SR a cirkvami a náboženskými spoločnosťami, financovanie cirkví.

The elaboration of the topic requires on the one hand to elaborate the theoretical legal basis of relations between the State and churches in general, approximation of models of financing of churches and religious societies, historical development of relations between the State and churches in Slovakia with special regard to their economic security. An important milestone was the nationalization of church property and the severed continuity of the management of one's own property. Ratio legis of support for the activities of churches and religious societies in the Slovak Republic today. Social discourse and its influence on the emergence of new legislation in this area. Contractual relations between the state and the churches and the resulting obligations and their (non) fulfillment. Proposals de lege ferenda.

Key words: Churches and religious societies, relations between the State and churches, contractual relations between the Slovak Republic and churches and religious societies, financing of churches.

Medzinárodnopráve a vnútroštátne záväzky Slovenskej republiky v oblasti práva na uplatňovanie výhrady vo svedomí

International law and national obligations of the Slovak Republic in the field of the right to exercise conscientious objection

Koncentrovanie sa na možnosti uplatnenia práva na výhradu vo svedomí a jej kvalitnejšiu právnu úpravu predpokladá teoreticko-právny úvod o vzťahu štátu a cirkví v Slovenskej republike. Právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania. Výhrada vo svedomí. Zmluvné vzťahy štátu a cirkví a ich doterajší systém včítane zatiaľ nenaplnených

záväzkov zmluvných strán. Možnosti uplatnenia práva na výhradu vo svedomí podľa súčasnej platnej legislatívy a návrhy de lege ferenda. Komparácia s úpravami vybraných štátov. Vysporiadanie sa s výhradami v Stanovisku skupiny nezávislých expertov Európskej únie.

Key words: vzťahy štátu a cirkví v Slovenskej republike, sloboda svedomia, právo na uplatnenie výhrady vo svedomí, zmluvné vzťahy medzi štátom a cirkvami a náboženskými spoločnosťami

Concentration on the possibilities of exercising the right to conscientious objection and its better legal regulation presupposes a theoretical and legal introduction to the relationship between the state and churches in the Slovak Republic. The right to freedom of thought, conscience and religion. Conscientious objection. The contractual relations between the state and the churches and their current system, including the outstanding obligations of the contracting parties. Possibilities of exercising the right to conscientious objection under current applicable legislation and de lege ferenda proposals. Comparison with adjustments of selected countries. Dealing with reservations in the Opinion of the Group of Independent Experts of the European Union.

Key words: relations between the state and churches in the Slovak Republic, freedom of conscience, the right to exercise a conscientious objection, contractual relations between the State and churches and religious societies

Reflexia etnoreligióznych zoskupení v ústavnom práve Bosny a Hercegoviny

Reflections of ethnoreligious groups in the constitutional law of Bosnia and Herzegovina

V Bosne a Hercegovine sa v rokoch 1992 – 1995 odohral najkrvavejší konflikt v Európe od Druhej svetovej vojny. Okrem multietnického Sarajeva tvoria krajinu etnoreligiózne vymedziteľné územia, ktorých existencia mala vplyv jednak na samotný prebehnuvší konflikt, ale aj na povojnové usporiadanie. Je potrebné porozumieť historickému vývoju štátnosti, etnoreligiózneho zloženia spoločnosti a aj zahraničným vplyvom v súčasnosti. Súčasný systém ovplyvnený národnosťou a náboženstvom je konštrukt, ktorý (ne)môže byť udržateľný. Najzávažnejšie problémy a príklady dobrej praxe. Reflexia de lege lata, návrhy de lege ferenda.

Kľúčové slová: Bosna a Hercegovina, etnoreligiózne entity, historický vývoj, spoločenská situácia, ústavný systém, deľba moci.

The most bloody conflict in Europe since World War II took place in Bosnia and Herzegovina between 1992 and 1995. In addition to multi-ethnic Sarajevo, the country consists of ethno-religious areas, the existence of which has affected both the conflict itself and the post-war arrangement. It is necessary to understand the historical development of statehood, the ethno-religious foundation of society and the foreign influence at present. The current system influenced by nationality and religion is a construct that can (not) be sustainable. The most serious problems and examples of good practice. Reflection de lege lata, de lege ferenda suggestions.

Key words: Bosnia and Herzegovina, ethnoreligious entities, historical development, social situation, constitutional system, division of power

ThDr. ThLic. Mgr. Martin Šabo, PhD.

Výhrada vo svedomí a jej miesto v demokratickej spoločnosti

Conscientious objection and its place in a democratic society

Diplomová práca bude zameraná na opísanie miesta výhrady vo svedomí v právnom poriadku Slovenskej republiky. Popíše jednotlivé možnosti jej uplatnenia pre rôzne profesie, ktoré sa pri výkone svojej práce dostávajú do situácií, ktoré môžu byť v rozpore s ich presvedčením a musia zaujať vnútorný postoj, aby dokázali obstáť pred sebou samými. Práca sa ďalej bude venovať popisu medzinárodného ukotvenia Slovenskej republiky v Európskej únii a právnym predpisom, ktoré sa týkajú danej problematiky a sú pre Slovenskú republiku záväzné. Autor si môže vybrať príklad konkrétneho štátu v rámci priestoru Európskej únie ako príklad uplatňovania výhrady vo svedomí. Práca bude v záverečnej časti zameraná na miesto výhrady vo svedomí v súčasnom diskurze, ako aj dôvody jej uplatňovania v demokratickej spoločnosti.

Náboženská sloboda ako jedno zo základných práv formujúcich demokratickú spoločnosť

Religious freedom as one of the fundamental rights forming a democratic society

Diplomová práca bude v prvej časti zameraná na popis aktuálneho právneho stavu možnosti uplatňovania si náboženskej slobody v Slovenskej republike. Autor môže v krátkosti načrtnúť aj historický vývoj, ktorý viedol k danému právnomu stavu. Bude potrebné spomenúť aj medzinárodné dokumenty týkajúce sa náboženskej slobody, hlavne tie, ktorými je Slovenská republika viazaná vo svojom právnom poriadku. V ďalšej časti sa autor môže venovať ľudsko-právnym odôvodneniam dôležitosti náboženskej slobody pre kvalitu života v demokratickej spoločnosti, ako aj príkladom a hraniciam, v ktorých sa uplatňuje. Tiež môže popísať niektoré záväzné rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú možnosti uplatňovania si náboženskej slobody v priestore štátov Rady Európy. Na záver autor môže spomenúť niektoré nové skutočnosti, ktoré vznikli pri uplatňovaní si náboženskej slobody počas pandémie COVID-19 v Slovenskej republike, ale aj v medzinárodnom kontexte.

Náboženská sloboda v Ozbroyených silách a ozbrojených zboroch Slovenskej republiky

Religious freedom in the armed and police forces of the Slovak Republic

Diplomová práca bude v prvej časti zameraná na všeobecný popis dôvodov na základe ktorých sa umožňuje uplatňovanie náboženskej slobody v rámci ozbrojených síl a zborov v demokratických krajinách. V druhej časti sa práca zameria na vývoj a aktuálny právny stav v danej oblasti v Slovenskej republike. Tu bude potrebné spomenúť vnútroštátne právne predpisy, ako aj medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná, aby príslušníci a zamestnanci ozbrojených síl a zborov mali priestor pre rozvoj náboženskej slobody zosúladený so svojimi povinnosťami. V ďalšej časti bude potrebné spomenúť

konkrétne organizačné štruktúry, ktoré boli vytvorené v rámci ozbrojených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky, pre možnosť uplatňovania si náboženskej slobody ich príslušníkov, zamestnancov a ich rodín bez rozdielu náboženského vyznania pre všetky registrované cirkvi a náboženské spoločnosti v Slovenskej republike, ktoré o túto službu prejavili záujem a zároveň boli ich predstavitelia ochotní uzavrieť o možnosti jej poskytovania príslušné zmluvy a dohody. V záverečnej časti možno načrtnúť krátke vyhodnotenie, aký je prínos tejto služby pre profesionálov v našich ozbrojených zložkách, ale aj pre obvinených a odsúdených v našich väzniciach.

prof. ThLic. Mgr. Damián Němec, dr

Porovnanie vybraných aspektov právnej úpravy financovania cirkví a náboženských spoločností vo Slovenskej republike a Českej republike

Comparison of Selected Aspects of Legal Regulation of Financing of Churches and Religious Communities in the Slovak Republic and in the Czech Republic

Abstrakt: Na základe popisu a analýzy spoločnej právnej úpravy z čias Československa aj samostatnej nedávnej právnej regulácie v Slovenskej republike a Českej republike sa porovnávajú prístupy k financovaniu aktivít cirkví a náboženských spoločností v oboch štátoch. A pretože je táto téma pomerne široká, podľa aktuálnosti a zainteresovania diplomanta sa špecifikuje užšia téma práce, aj s ohľadom na únosný rozsah kvalifikačnej práce. Tým spôsobom ostane práca predovšetkým dielom diplomanta.

Kľúčové slová: Ústavné princípy, náboženská sloboda, vzťahy cirkví a štátu, financovanie cirkví, Slovenská republika, Česká republika

Abstract: Based on the description and analysis of the common legislation from the time of Czechoslovakia and the separate recent legislation in the Slovak Republic and the Czech Republic, approaches to financing the activities of churches and religious societies in both countries will be compared. And because this topic is relatively broad, according to the topicality and interest of the graduate, a narrower topic of the thesis is specified, also with regard to the tolerable scope of the qualification thesis. In this way, the work will remain primarily the work of a graduate.

Key words: Constitutional principles, religious freedom, relations between churches and the state, financing of churches, Slovak Republic, Czech Republic

Civilnoprávne následky výrokov cirkevných súdov a administratívnych autorít ohľadom manželstva podľa konkordátnych zmlúv so Slovenskou republikou a Maltskou republikou

Consequences of the Statements of the Ecclesiastical Tribunals and of Administrative Authorities about Marriage in the Civil Law according Concordat Agreements with the Slovak Republic and the Republic of Malta

Abstrakt: Oblasť manželského a rodinného života je veľmi dôležitá pre praktický život obyvateľstva všetkých krajín. Pre mnohých je dôležitá aj náboženská stránka ich manželského vzťahu, ktorá sa manifestuje okrem iného aj v riešení ťažkých manželských situácií. Práca má byť zameraná na tomu odpovedajúce právne nástroje v rámci cirkevného práva katolíckej cirkvi, predovšetkým na mieru a spôsob uznania výrokov úradných autorít katolíckej cirkvi vo svetskom práve, a to s dôrazom na Slovenskú republiku a Maltskú republiku a na zakotvenie odpovedajúcich riešení v konkordátnych zmluvách týchto dvoch štátov so Svätou stolicou. Osožné bude zohľadniť aj vnútroštátnu legislatívu (v prípade Maltskej republiky písanú po anglicky).

Kľúčové slová: Manželstvo, katolícka cirkev, konkordátne zmluvy, manželské právo katolíckej cirkvi, rodinné právo, Slovenská republika, Maltská republika

Abstract: The area of married and family life is very important for the practical life of the population of all countries. For many, the religious aspect of their marital relationship is also important, which manifests itself, among other things, in the resolution of difficult marital situations. The work should focus on the corresponding legal instruments within the church law of the Catholic Church, especially on the degree and manner of recognition of statements of official authorities of the Catholic Church in secular law, with emphasis on the Slovak Republic and the Republic of Malta and enshrining appropriate solutions in concordat treaties of these two states with the Holy See. It will also be useful to take into account national legislation (in the case of the Republic of Malta written in English).

Key words: Marriage, Catholic Church, concordat treaties, marital law of the Catholic Church, family law, Slovak Republic, Republic of Malta.

Porovnanie právneho postavenia a ekonomického zabezpečenia kaplánov v rôznych typoch verejných inštitúcií medzi Slovenskou republikou a Českou republikou

Comparison of the Legal Status and Economic Indemnity of Chaplains in Different Types of Institutions of Public Interest between the Slovak Republic and the Czech Republic

Abstrakt: Služba kaplánov v rôznych inštitúciách je nielen naplnením práva na výkon náboženskej slobody, ale aj službou širokej verejnosti, nie iba veriacim. Diplomant má pojednať o rôznych oblastiach kaplánskej služby (predovšetkým armáda, polícia, väzenstvo a zdravotné služby) a porovnať ich právne postavenie a ekonomické zabezpečenie vo Slovenskej republike a Českej republike.

Kľúčové slová: Náboženská sloboda, kaplánska služba, armáda, polícia, väzenstvo, zdravotníctvo, právne postavenie, financovanie, Slovenská republika, Česká republika

Abstract: Service to chaplains in various institutions is not only the fulfillment of the right to exercise religious freedom, but also a service to the general public, not only to believers. The graduate is to discuss various areas of chaplaincy service (especially the army, police, prisons and health services) and compare their legal status and economic indemnity in the Slovak Republic and the Czech Republic.

Key words: Religious freedom, chaplain service, army, police, prison, healthcare, legal status, financing, Slovak Republic, Czech Republic

doc. JUDr. Stanislav Příbyl, PhD., Th.D., J.C.D.

Postavenie cirkví a náboženských spoločnosti v období totality v Československu

The Legal Position of Churches and Religious Societies during the Totalitarian Period in Czechoslovakia

Práce nejprve stručně přiblíží právní úpravu týkající se církví a náboženských společností v Československu před nástupem komunistického režimu. Po vylíčení tohoto výchozího právního stavu detailněji popíše jednotlivé kroky, které režim podnikal proti církvím a náboženství vůbec, a to nejprve fingovaně právní, zejména na základě zákona č. 218/1949 Sb. K přiblížení reality nelze vynechat také nezakrytě protiprávní a svévolná opatření, např. trestněprávní represie ve vykonstruovaných procesech, faktické zrušení řeholních řádů nebo Řeckokatolické církve. Vyústění práce může představovat přehled rychlých změn, které byly ve prospěch církví uskutečněny po znovuzískání demokracie v Československu po roce 1989 jako odčinění předešlého bezpráví. Historicko-právní faktografii lze v práci rovněž pojmout na pozadí hlubší právně-teoretické reflexe otázky náboženské svobody jako takové.

Klíčová slova: Církvě a náboženské společnosti, komunistický režim, represe, řeholní řády, státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti, hospodářské zabezpečení, administrativní šikana

Firstly, the thesis briefly introduces the legal regulation regarding churches and religious societies in Czechoslovakia before the communist coup d'état. After properly describing this initial legal state, the thesis will in further detail depict the individual steps taken by the regime against churches and religion in general, at first the false legalities, chiefly based on law č. 218/1949 Sb. It would be impossible to bring reality closer by disregarding openly illegal and arbitrary measures, for example the criminal repression in kangaroo court trials, the effective abolition of religious orders or the Greek Catholic Church. The conclusion of the thesis may represent an overview of the rapid changes in favour of churches, which took place after the reestablishment of democracy in Czechoslovakia in the year 1989, as atonement for the previous lawlessness. It is also possible to interpret the factual account of the legal history within the thesis in the light of deeper, legally theoretical reflections on the issue of religious freedom as a whole.

Key words: Churches and Religious Societies, communist regime, religious orders, State approval for clerical working, economical provision, administrative mistreating

Novely zákona o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločnosti č. 308/1991 Zb.

Amendments to the Act on Freedom of Religion and the Status of Churches and Religious Societies No. 308/1991 Coll.

Práce se nejprve bude soustředit na historické okolnosti znovunabyté náboženské svobody v Československu po roce 1989. Do tohoto kontextu zasadí ústavněprávní základy náboženské svobody, které bylo třeba po pádu komunistického režimu nově zakotvit. Zákon č. 308/1991

Sb. pojme práce jako rozvíjení a konkretizaci individuálních i korporativních práv, plynoucích z ústavních a mezinárodněprávních základů náboženské svobody. Poté se bude konkrétněji věnovat okolnostem, které vyvolaly na Slovensku potřebu novelizací tohoto zákona, a podrobněji novely rozebere. Bude se věnovat především postavení a uznávání církví a náboženských společností. Zde lze použít hodnotící kritéria nejen převzatá z odborné literatury, nýbrž také podle vlastního názoru či přesvědčení. Je také možné připojit vlastní úvahy *de lege ferenda* a inspirovat se jimi například předlohou českého zákona č. 3/2002 Sb., nebo jiných cizích právních úprav.

Klíčová slova: Náboženská svoboda, církve a náboženské společnosti, ústavní základy, novely zákona, individuální práva věřících, korporativní práva církví, uznávání a registrace církví.

*At first, the thesis will concentrate on the historical conditions surrounding the newly regained religious freedom in Czechoslovakia after 1989. In this context, it will describe essential constitutional legalities regarding religious freedom, which needed embedding, after the fall of the communist regime. The thesis will consider law č. 308/1991 Sb. as the development and concretization of individual and corporate rights, flowing out of constitutional and international legal foundations of religious freedom. Afterwards, it will in further detail discuss the conditions, which produced a need in Slovakia for amendments of the preceding law and will also in further detail discuss said amendments. It will chiefly deal with the status and recognition of churches and religious societies. Here, it will be possible to include evaluating criteria based not only on scholarly literature, but also on one's opinion or belief. It is also possible to include one's own reflections *de lege ferenda* and, for example, be inspired by the legal proposal of law č. 3/2002 Sb. or other foreign legal regulations.*

Key words: Religious freedom, Churches and Religious Societies, constitutional fundamentals, novels of the act, individual rights of believers, corporative rights of churches, acknowledgement and registration of churches.